XIX JUEGOS OLIMPICOS

Niciodată, în milenara istorie a sportului, baterile științei nu s-au declanșat cu atîta forță și amploare ca în ultimii doi ani, țintind spre sănătatea, integritatea și desăvîrșirea atletului lumii. Laboratoare volante, aparataje dintre cele mai moderne, înregistratoare electronice, tuburi de oxigen speciale au făcut înconjurul globului pentru a asigura sportivului de elită condiții sanitare optime în goana după performanțe nec plus ultra.

Totul a pornit de la un alergător în cursele cu obstacole. Unul faimos, de altfel, de vreme ce a fost campion olimpic în 1956, la Melbourne, în proba de 3 000 m. Christopher Brasher a publicat, prin iulie 1965, în cunoscutul săptămînal englez „The Observer", concluziile convorbirilor sale cu antrenorul finlandez Onni Niskanen, mentorul dublului campion olimpic de maraton Bikila Abebe. Articolul, exploziv și voit arțăgos, purta titlul „Acolo se va muri..." și încrimina altitudinea viitoarei gazde a Jocurilor Olimpice. Firește că la 2 240 m înălțime nu este totdeauna comod să concurezi. Dar unde e comod? Îndirjitul atlet britanic a invocat altitudinea capitalei mexicane cu același drept cu care atleți saharieni, de pildă, ar fi putut contesta umiditatea Londrei...

Oricum, vasta campanie începută a dat involuntar un impresionant impuls cercetărilor științifice, imixtindu-le în viața sportivă. De atunci a curs multă cerneală, dar lucrurile s-au mai lămurit și spiritele s-au mai potolit. Atmosfera rarefiată a înălțimilor mexicane — acum o știm — poate favoriza sau defavoriza unele performanțe, dar nu pune în pericol sănătatea sportivilor.

Inaugurată sub semnul bătăliei savante în jurul problemelor aclimatizării, publicitatea pentru Jocurile Olimpice de la Ciudad de Mexico a fost cea meritată.

★

Anul acesta iubitorii sporturilor de iarnă vor merge la Grenoble și nu în orășelul elvețian Sion, pentru că atunci cînd s-a pus problema candidaturii, întrebarea a devenit un plebiscit local, la care cetățenii din cantonul Valais au răspuns — după un vot strîns — negativ. Ei bine, Mexicul a vrut să demonstreze că o țară mică poate organiza onorabil Jocurile Olimpice, că nu numai capitalele cele mai bogate, ci și alte orașe pot aspira a fi sediul unei manifestații de asemenea anvergură. Arhitectul Pedro Ramirez Vázquez, președintele comitetului de organizare, a spus: „Mexicul se pregătește nu atît pentru a cîștiga multe medalii, nu pentru a uimi lumea cu recordurile stabilite de tineretul său sportiv, cît pentru a închega jocuri exemplare, corespunzătoare angajamentului asumat. Nu intenționăm să prezentăm o Olimpiadă luxoasă, dar ne vom achita cu demnitate de sarcina asumată".

Exemplul unei țări, mici impune totdeauna respect.

★

Jocurile în vechea Grecie erau o sărbătoare nu numai a sportului, dar și a culturii epocii. Mexicanii se străduiesc, cu lăudabilă perseverență, să reînvie semnificația umanistă și culturală a Jocurilor Olimpice. În ambianța vestigiilor lumii precolumbiene, la umbra piramidelor și templelor care conservă civilizația poporului maya și a aztecilor, organizatorii au dublat programul sportiv cu numeroase manifestații culturale. Expozițiile, spectacolele, simpozioanele vor da strălucire spirituală marii parade a virtuților fizice.

Mexicanii încearcă astfel să transforme Jocurile Olimpice într-o mare serbare populară, într-un fel de festival modern al tineretului sportiv de pretutindeni.

★

Începînd din 12 octombrie 1968, Ciudad de Mexico va găzdui o nouă recenzie a evoluției sportive și va înregistra saltul (sau regresul) competitorilor. Pentru pronosticuri e poate prea devreme. Ceea ce știm însă cu certitudine este că la cea de-a XIX-a ediție a Jocurilor Olimpice de vară, tineretul sportiv al lumii va fi chemat să se cunoască, să lege prietenie, să se respecte reciproc, să prețuiască pacea.

Tokio — da! Dar Ciudad de Mexico?

Cîți dintre campionii din 1964 mai aspiră la medaliile olimpice în 1968?

Ce repede zboară zilele! Parcă ieri a fost Tokio cu Jocurile sale, cu cavalcada sa de recorduri, cu bucuriile și deziluziile sale. Parcă ieri rosteam cu sinceră admirație numele atîtor și atîtor mari sportivi, aureolați în arena olimpică japoneză. Dar, mai înainte să se fi limpezit cerul capitalei nipone de pe urma fantasticului joc de artificii care a însoțit închiderea Olimpiadei, mai înainte să se fi stins ecourile aplauzelor și să se fi uscat cerneala miilor de articole din ziare închinate Jocurilor, lumea toată abordase cu o frenezie cu totul singulară o nouă temă: CIUDAD DE MEXICO—1968!

Așadar, pe nesimțite, au și trecut trei ani! Febra pregătirilor, care a atins valori nebănuite, a cuprins întreaga generație tînără de sportivi, ba i-a menținut în activitatea competițională și pe reprezentanții generațiilor mai vechi, cu două-trei sau chiar mai multe participări olimpice. Pornind de la această constatare, ne-a venit ideea articolului de față, care-și propune să vă prezinte felul în care au evoluat unii dintre cîștigătorii de la Tokio în cei trei ani care au succedat celei de a XVIII-a ediții a J.O. și să vedem care dintre ei își anunță, în continuare, participarea și anul viitor la marea confruntare olimpică din Mexic.

★

Chiar în zilele următoare Olimpiadei, trei dintre campionii de atletism — *Hayes* (100 m), *Carr* (200 m) și *Holdorf* (decatlon) — au renunțat la pantofii cu cuie pentru... ghetele cu crampoane ale fotbaliștilor (primii doi, evident, au optat pentru „fotbalul american"). *Snell* (800 m și 1 500 m), *Larrabee* (400 m), *Jones* (110 mg), *Cawley* (400 mg) *Hansen* (prăjină) au abandonat atletismul. Tot așa și *Brumel* (înălțime), victimă a unui accident de motocicletă, și *Long* (greutate). Cu acesta din urmă a fost o mică poveste. Văzînd extraordinara ascensiune a mai tînărului său coleg Matson, Long s-a lăsat, pur și simplu, de atletism!

Campionii „surpriză" — *Schul* (5000 m) și *Mils* (10 000 m) — n-au mai realizat ulterior rezultate pe măsura „cărții de vizită" de la Tokio, așa că este greu de presupus că se vor mai număra printre competitorii viitoarei Olimpiade. Același lucru s-ar putea spune, eventual, și despre *Alfred Oerter* (disc), clasat anul acesta abia pe locul 7 în ierarhia aruncătorilor americani.

Dintre ceilalți campioni, se mențin în actualitate, concurînd cu mult succes, *Gaston Roelants* (3 000 m obst.) — a corectat în 1965 recordul european pe 10 000 m apoi, după un an, a stabilit noi recorduri mondiale la 20 000 m și o oră, iar în 1967 și-a făcut debutul ca maratonist chiar pe traseul viitoarei Olimpiade; *Lynn Davies* (lungime) a devenit campion al Europei în 1966 și — cu 8,13 m — a fost în acest sezon al treilea săritor al lumii; *Jozef Schmidt* (triplu), cel mai vîrstnic dintre „canguri" (33 ani), se menține printre fruntașii mondiali ai probei (locul II cu 16,84 m); *Romuald Klim* (ciocan), campion continental în sezonul trecut, a fost mereu prezent cu rezultate de peste 70 de metri în cele trei bilanțuri mondiale de la Tokio și pînă astăzi; *Pauli Nevala* (suliță) deține cu 84,54 m al cincilea rezultat al sezonului 1967. *Bikila Abebe* (maraton) și-a dovedit în multe rînduri marea-i clasă, dar anul acesta n-a luat startul în nici o cursă. Să se fi menajat pentru 1968?

Din cele 11 cîștigătoare ale probelor feminine doar trei au mai rămas în actualitatea competițională: *Karin Balzer* (80 mg) — campioană europeană în 1966, *Mary Rand* (lungime) cu rezultate destul de depărtate de recordul stabilit la Tokio (6,72 m) și *Mihaela Peneș* (suliță) — în 1965 și 1967 lideră mondială a probei. În rest, cele mai multe au abandonat activitatea, printre ele fiind și reprezentanta noastră *Iolanda Balaș*, din cauza unei maladii a tendonului achilian la piciorul de bătaie.

★

Patru dintre pugiliștii campioni la Tokio au părăsit „hermina albă" pentru a deveni profesioniști. Italianul Atzori *(muscă) este campion european, japonezul* Sakurai *(cocoș), candidat pentru titlul mondial deținut de compatriotul său Haranda, americanul* Frazier *(grea) — luptă încă pentru centura rămasă vacantă după „demiterea" lui Cassius Clay, iar celălalt italian,* Pinto *(semigrea) a ajuns un pugilist oarecare. Polonezul* Kasprzik *(semimijlocie), sovieticii* Lagutin *(mijlocie mică) și* Popencenko *(mijlocie) s-au retras din ring. Au mai rămas în activitate: polonezul* Grudzien *(semiușoară) — campion european la Roma, compatriotul său* Kulej *(ușoară) finalist la C.E. din 1967 și sovieticul* Stepașkin *care, la ora actuală, se străduiește să-și recucerească locul în echipa U.R.S.S. pentru viitoarea Olimpiadă.*

★

Cu puține excepții (poate sovietica *Hvedosciuk* la K—500 m și suedezul *Sjodelius* la K 2—1 000 m), toți cîștigătorii curselor de caiac-canoe de la Sagami vor fi probabil prezenți și anul viitor la întrecerile de pe apele lacului Xochimilco.

★

Asul canotorilor, schifistul Vlaceslav Ivanov, *de trei ori consecutiv campion olimpic, a abandonat activitatea competițională.*

★

Cele mai sonore nume ale gimnasticii la Tokio au fost, fără discuție, cele ale campionilor absoluți *Vera Ceaslavska* și *Iukio Endo*. Dacă despre sportiva cehoslovacă se poate afirma că este în măsură să-și reediteze la Mexico succesul de acum trei ani, selecționarea în echipa niponă a lui Endo apare ca destul de problematică.

★

Dat fiind extraordinarul asalt al tinerilor și foarte tinerilor înotători este greu de presupus că, în afara lui Don Schollander *și a* Galinei Prozumenscikova, *se vor mai găsi și alți campioni de la Tokio capabili să poată trece prin „furcile caudine" ale concursurilor de selecție preolimpice.*

★

Lista campionilor olimpici de la Tokio este însă cu mult mai lungă. Înainte de a pune punct, permiteți-ne o confesiune: numele vechilor medaliați olimpici fiindu-ne destul de familiare, pentru Mexico am și început să ne obișnuim cu numele unora dintre sportivii foarte tineri care, sîntem convinși, vor fi pe buzele tuturor în zilele viitoarei Olimpiade!

Mihail AUREL

1968
MEXICO
Breviar

Pe programul întrecerilor de la Ciudad de Mexico figurează 19 ramuri sportive: atletism, baschet, box, caiac-canoe, canotaj, călărie, ciclism, gimnastică, fotbal, haltere, hochei pe iarbă, iachting, lupte (greco-romane și libere), natație (înot și sărituri), pentatlon modern, polo pe apă, scrimă, tir și volei. Precum se vede, doar judoul lipsește dintre sporturile prezente la J.O. de la Tokio.

■

Spectatorii olimpici vor putea urmări unele întreceri neoficiale din afara programului) la două sporturi cu o largă popularitate în Mexic: pelota bască și tenis.

■

Durata diferitelor curse și exerciții, a timpilor de joc sau de luptă va fi măsurată cu ajutorul unui modern sistem de cronometraj, asigurat de casa elvețiană Omega.

■

Întrecerile de canotaj și cele de caiac-canoe vor avea loc la Xochimilco pe apele unui canal lung de 2 200 m și lat de 125 metri. Acesta este cel mai mare parcurs artificial din lume pentru sporturile nautice.

■

O serie dintre cei mai renumiți graficieni mexicani au elaborat vignetele olimpice ale celor 19 ramuri sportive. Aceste vignete, fiecare în altă culoare, reprezintă ceva caracteristic pentru fiecare sport în parte.

■

Două noi categorii de greutate își vor face debutul olimpic la Mexico. Este vorba de cea pînă la 48 kg, la box și lupte, și de cea peste 100 kg la lupte. În felul acesta, la box vor fi decernate 11 medalii de aur, iar la lupte cîte 10.

UNSPREZECE „DECARI" DE AUR

Cu o săptămînă înainte de uimitoarea performanță a lui Iosif Sîrbu — 400 de puncte din 400 posibile — care a făcut ca Imnul țării noastre să răsune pentru întîia oară în cadrul unei festivități olimpice de premiere (Helsinki, 29 iulie, 1952) — o fetiță din București își sărbătorea cea de-a cincea aniversare... Firește, nimeni nu putea bănui, pe atunci, că mica sărbătorită avea să adauge, în pragul majoratului, încă un „decar" seriei de aur inaugurate pe poligonul din Malmi. Trimițînd sulița la 60,54 m (Tokio, 1964), junioara Mihaela Peneș a ridicat la 11 numărul prețioaselor trofee cucerite de reprezentanții României în cea mai importantă confruntare sportivă a timpurilor moderne.

Pe drumul deschis de acel trăgător de excepție, care a fost maestrul emerit al sportului Iosif Sîrbu, s-au succedat, pînă la Mihaela, alți opt „campioni ai campionilor" de pe meleagurile noastre.

În Țara Cangurului, lîngă Melbourne, oglinzile lacului Wendouree au răsfrînt de două ori profilul energic al lui Leon Rotman, electricianul bucureștean instalat pe cea mai înaltă treaptă a podiumului, pentru victoriile la 1000 și 10 000 m canoe-simplu. Tot pe distanța de 10 km, în proba de dublu, s-au impus oamenii Deltei, cuplul Ismail-ciuc—Alexe. A fost o veritabilă erupție a românilor în arena internațională a sportului cu pagaie; specialiștii recunoscuți și principalii favoriți — scandinavi, sovietici, maghiari — au văzut evaporîndu-se medalii și puncte pe care le considerau ca și adjudecate...

Boxînd, practic, cu o singură mînă — căci fisura unui deget nu-i îngăduia să folosească dreapta decît în scopuri defensive — Nicolae Linca triumfă, în finala categoriei semimijlocie, asupra irlandezului Tiedt. De fapt, la West Melbourne Stadium pugliștii noștri mai cîștigaseră un „decar", dar juriul, printr-un artificiu chimic, a transformat aurul lui Dobrescu, în argint....

Glorioasa „expediție" australă a mesagerilor sportului românesc recoltează a cincea medalie prin Ștefan Petrescu, omul cu nervi de oțel, învingător în proba de pistol-viteză.

Peste patru ani, în Cetatea Eternă, un alt ochitor de elită avea să asigure continuitatea prezenței trăgătorilor români pe treapta din mijloc a podiumului de premiere: Ion Dumitrescu, economist și vînător pasionat, cucerește titlul olimpic la talere, după o dispută acerbă cu concurenții italieni și americani.

Aflat la a treia participare în turneul celor 5 cercuri, luptătorul Dumitru Pîrvulescu obține, în sfîrșit, medalia mult visată, întrecîndu-l pe eternul său rival, Ignazio Fabra.

O binemeritată revanșă — mai mult asupra soartei, căci nici o adversară n-a reușit s-o incomodeze — ȘI IA și Iolanda Balaș, după durerosul eșec de la Melbourne. Cu 1,86 m, ea stabilește un nou record olimpic, care va trăi... exact patru ani! În 1964, la Tokio, Ioli a noastră se joacă pur și simplu cu plutonul fruntaș al săritoarelor în înălțime, adăugînd încă 4 cm rezultatului de la Roma. Este, după opinia specialiștilor, unul din cele mai solide recorduri atletice pe arena olimpică...

În fine, performanța Mihaelei Peneș a constituit, neîndoielnic, marea surpriză a întrecerilor feminine de atletism din capitala Japoniei. Chiar după terminarea probei, Gorceakova și Ozolina nu reușeau să se împace cu ideea că au fost învinse de această adolescentă calmă, cu un zîmbet copilăresc în colțul buzelor...

Așadar, seria „decarilor", inaugurată de Iosif Sîrbu — continuă! În pragul anului olimpic 1968, urăm sportivilor noștri să ridice numărul decarilor de aur cît mai aproape de o cifră rotundă, acolo, pe platourile înalte ale Mexicului!

Dan DEȘLIU

Peter Snell, în echipament negru, campion olimpic la Roma (800 m) și la Tokio (800 și 1 500 m) nu va mai lua un nou start olimpic. Cine îi vor fi succesorii la Mexico?

Foto: U.P.I.

VÎRSTA RESPECTABILĂ A JOCURILOR

Ori de cîte ori, prin muzee sau în paginile albumelor, am admirat operele de artă ale antichității, splendide în desăvîrșirea lor, am invidiat epoca în care existau atleți capabili să devină sursă de inspirație pentru artiști. Mă uit adesea la doriforul *(purtătorul de suliță) și la* diadumenul *(învingătorul ce-și prinde panglica biruinței pe frunte), statui aparținînd lui Policlet, sau la capodopera lui Lisip reprezentînd un tînăr atlet („Apoxiomenos") care-și curăță trupul de nisip și de uleiuri cu strigilul — mă uit la ele și sînt cuprins nu numai de un fior estetic (admirația față de „repaosul în mișcare"), ci și de mîndria că sportul a oferit asemenea daruri omenirii.*

La Muzeul arheologic din Constanța m-am învîrtit adesea în jurul unei vitrine și am revenit mereu la ea, pentru a vedea strigiliile bronz-vinețiu, încovoiate, făurite primitiv, relicve prozaice (și totuși cît de pline de poezie pentru noi) din palestrele și gimnaziile altor milenii. Închizînd ochii, încercam să-mi imaginez pe Milon din Crotona, istovit de luptă, încercînd cu strigilul să-ndepărteze de pe corp urmele arenei. Mai mult, încercam să-mi închipui tinerii efebi care călcau, ca și mine, același țărm al Pontului Euxin, care se instruiau sub supravegherea gimnaziarhului, care se curățau cu aceste răzuitoare metalice (cine știe cum conservate), care primeau ca premii băuturi dulci și uleiuri necesare exercițiilor fizice, și care, dovedindu-se destoinici, erau trimiși probabil de cetatea lor (de Histria, Tomis sau Callatis) la jocurile din Elada.

Acolo, departe, în nordvestul Peloponezului, acolo se adunau din toate colțurile vastei lumi a antichității cei mai buni printre cei buni, într-o uluitoare confruntare sportivă al cărei ecou n-a suportat uitarea. Savanți de pretutindeni se mai înfruntă încă asupra existenței lui Homer, grecii nu mai țin minte bătălia Troiei, dar victoria pe un stadiu a primului sprinter al lumii, a bucătarului Corebos din Elida, a fost săpată în marmură. În acel an 776 î.e.n. s-a scris inițiala la registrul public al învingătorilor olimpici, care va rămîne deschis timp de 12 veacuri. Amintirea acestui palmares o poartă nu numai piatra, ci și poezia. Poetul teban Pindar compunea ode triumfale (epinikii) în cinstea victoriașilor de la Olimpia, iar Simonide — ditirambi și epitafuri.

În anul 393 al erei noastre, împăratul Teodosiu emite un edict prin care suprimă Jocurile Olimpice, aflate și așa în agonie de cînd romanii le-au transformat în spectacole de circ. Se suspendă lista atîtor olimpionici, stadiodromi, luptători, pugiliști, pentatloniști, care au ținut aprinsă făclia olimpică secole de-a rîndul.

Cenușa, nămolul, nisipul nu puteau îngropa pentru totdeauna nici Olimpia, nici evenimentele legate de ea cu perseverența unei regularități cvadrienale fără precedent și fără asemănare. După un somn lung de 1503 ani, Jocurile Olimpice se trezesc din nou la viață sub bagheta nu vrăjită, dar oricum idealistă, a unor oameni de bine care au convenit să recunoască paternitatea pedagogului francez Pierre de Coubertin. Începe — din 1896 — seria nouă, modernă, a emulațiilor sportive olimpice, cu aceeași uimitoare frecvență calendaristică. Începe fascinantul șir de spectacole la care nu mai participă exclusiv lumea panelenică, ci, încetul cu încetul, lumea întreagă. Începe grafical sever, începe colecția vie și colorată a Jocurilor Olimpice moderne pe care umanitatea le consideră: cea mai mare și mai importantă întrecere sportivă a tuturor timpurilor, pe toate meridianele globului pămîntesc.

Se împlinesc 2744 de ani de cînd omenirea, în goana ei spre perfecțiune, a descoperit cultul armoniei fizice și spirituale. Se împlinesc 2744 de ani de cînd încununarea învingătorului la pancrațiu poate fi celebrată în aceeași incintă în care Herodot citește înflăcăratele pagini despre războaiele medice. (Paschal Grousset, un ziarist francez din secolul trecut, spunea: „Omul complet este cel care, ca și Euripide, scrie Ifigenia cu aceeași mînă cu care a obținut laurii atletici la Olimpia"). Se împlinesc 2744 de ani de cînd, cu respect și venerație, în tot mai multe limbi ale neamului omenesc, pronunțăm două vorbe, de atunci de nedespărțit: Jocurile Olimpice.

Victor BANCIULESCU